

Erzsébetváros és vidéke.

Társadalmi, közművelődési, közigazgatási és közgazdasági hetilap.

Előfizetési árak: Egész évre 6 K, félévre 3 K, negyedévre 1 K 50 f, egyes szám 12 f. Hivatalos hirdetések díja: 100 szó után 4 K, minden megkezdett további 100 szó után 1 K 50 f. Nyilttéri közlemények soronként 30 f. Egyéb hirdetések díjai a kiadóhivatalban tudhatók meg.

Megjelenik
minden vasárnap.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőség címére küldendők.

Kéziratokat nem adunk vissza.

Névtelenül beküldött, cikkeket lapunkban nem közölhetünk.

Reformáció.

Bocskay István erdélyi fejedelem.

(1604—1606.)

I. Reformáció.

A katolicizmus, mint népünk kilenczített részének igaz hittet és bensőséggel ápolt, az államnak pedig Sz. István óta soha meg nem támadott hivatalos vallása a XV. század végén s a következő elején hazánkban is sokat vesztett erkölcsi erejéből, szolgálban pedig — tisztelet a kivételeknek, jórészt — megromlott. Rosz példával — sajnos, néhány főpapunk járt legelől, főképen Bakócz Tamás fékezhetetlen kincs- és hatalomvágyával. Alsó papságunk nagy része is elvilágiasodott s elhanyagolva kötelességeit, elhanyagolta tanulmányait is. Gosztonyi János győri püspök (1515-ben) keserűen panaszolja, hogy papjai nem értik, amit énekelnek s olvasnak. De ez nemcsak a győri egyházmegyében volt így. A hívők így nagyon keveset épülhettek papjaikon s örömmel fogadták volna, ha az egyházba becsúszott visszaélések szépszerével vagy erőszakkal orvosoltatnák. Nem is keltett tehát nagy meglepetést, midőn a hasonló,

sőt sok tekintetben még rosszabb viszonyok közt levő német birodalomban a jámbor szász barát, Lutter szót emelt az Isten nevében űzött kufárkodás ellen. De attól már sokan megrémültek, hogy az egyszerű Augustinus szerzetesnek magában véve jelentéktelen föllépése mily óriás, föl nem tartóztatható görgeteget indított meg, amelylyel megrendítette Németországot, fölriasztotta az elszunnyadt érdeklődést s a kicsiny kezdetekből óriás, egész világrészünket megrázó események fejlődtek ki, melyeknek hullámai hat évvel a witembergi tételek kifüggesztése után már elérték hazánkat is, mert 1523-ban németajkú lakosságunk közt sok híve van Lutter tanainak! Hatásuk alól a magyarság sem vonhatta ki magát, Iajos király utolsó éveiben már szükségesnek látja az országgyűlés többsége, kemény rendelkezéseket iktatni törvénybe az „idegenek“ ellen s talán érvényesítik is azokat, ha a mohácsi gyásznapi nem rontja meg hazánkat.

E rettenetes vérfürdőben főpapjainknak nagy része karddal kezében vérzett el hitéért és hazáért s velük száz meg száz derék alsóbb rendű pap és szerzetes s a nagy példa nemesítőleg, buzdítólag ha-

tott Isten szolgálira, de a megmaradt kevesek, kiket megfogyasztottak még a polgárháború, a török hadjáratok is, nem tudták többé megakadályozni a rohamos terjedést, a királyok pedig nem mertek erőszakos eszközökhöz fordulni, nehogy megszorítsák az eláradt zavarokat. Pedig szívesen tették volna, különösen Zápolya, ki talán még erősebb kath. volt, mint első Ferdinánd, aki házi kápolnájában két szín alatt áldozott! Így aztán nem csodálható, ha az új tanok még a papság körében is hódítottak oly erővel, hogy Dudics Imre pécsi püspök kilépett az egyházból.

Hasonló rohamossággal terjedt az új hit a germán államokban, sőt gyökeret vert még a nyugoti latin országokban is, ami végre gondolkozóba ejtette a nagy renaissance pápák utódjait és III-ik Pál (1534—1549) összehívja a tridenti zsinatot, de a tényleges, tüzzel-vassal való orvosláshoz csak VI-ik Pál (1555—59) mer hozzáfogni, midőn regenerálni akarja az egyházat fejében úgy, mint tagjaiban. Csak részben sikerült neki, de a megkezdett nagy munkát teljes erővel folytatják kiváló örökösei: IV-ik és V-ik Pius, főként XIII-ik Gergely (1572—1585).

TÁRCA.

Egy keleti nő életéből.

Örök időktől fogva nagyban érdekelte az emberiséget a kultura bölcsője Egyiptom, — a mesék országa. Herodot napjai óta mind mai napig többé-kevésbé szindús leírását kaptuk a Nilus remek országának. Újabban megint megjelent egy könyv a pharaok földjéről, amely nagyon érdekes „Vándorlásom Egyiptomban“ a könyv címe; a szerzője Bernstein Steglitz. Bennünket legjobban érdekel a „Házassági tanulmányok Keleten“ című fejezet, mert ebben nagyon jellemzően írja le a szerző egy szép görög nőnek a sorsát.

Melek Hammunak hívják a történet hősnőjét. Öregsége napjait Agliában töltötte és angolul írt. A háreméletnek legapróbb, valamint legfontosabb részleteit európai szemmel nézte és írta le, miután nem volt született mohamedán nő. A leírásaiban történelmileg érdekes eseményeit látjuk a konstantinápolyi udvarnak. A férje, Kibrizli pasa ugyanis magas hivatalnok volt, később még nagyvezire is a szultánnak.

Melek Hammu Chiosban született. Ez egy

kis sziget Kis-Ázsia partján és Keleten híres a szép nőiről. Akkor került Párisba, amikor Resid basa, akit még a szülői házból ismert, török követ volt ott. Resid basa mutatta be az udvarnál és az első bálon a Tulieriákban, általános feltűnést keltett. Sok év múlva, amikor már fenékgig üritette a szükség és száműzetés keserű poharát, még akkor is naiv elragadtatással gondol erre a bálra. Beszéli, hogy amíg Resid basa és még néhány fehér szakállú török a bálban volt, ő velük maradt és mulatott velük a francia táncosok nevetséges modorán, akiket akkor „les petits crevés“-nek neveztek; a világért sem táncolt, mert ez megbocsájtathatlan vétség lett volna a keleti szokások ellen. Am alig, hogy a törökök elmentek, sietett pótolni az elmulasztottat. Annál is inkább, mert az orleansi herceg kérte fel táncra; ha a herceget kikosorazza, ezzel nagyon vétett volna az utvari etikett ellen. Ily módon értett hozzá, mint egyeztessze össze francia meg a török szokásokat. Eltáncolt minden körtáncot s a herceg azt mondta neki, hogy a görög nemzeti öltözék, amelyet azon az eseten viselt, a legszebb ruhája az egész bálnak. Az ilyen felejthetetlen emlék balzsam egy nő kedélyére még a későbbi időkben is, amikor sokszor oly elviselhetetlennek tetszik a szív fájdalma.

Párisban ismerkedett meg a török katonai

követtel: Kibrizli bey őrnagygyal, aki megérte a kezét. Sokáig nem tudta rászanni magát, hogy törökhöz menjen feleségül, de a bey komoly, egyszerű hűséges modora, valamint Resid basának a közbenjárása végre legyőzte az aggályait és követte az őrnagyot a konstantinápolyi hárembe.

A felesége okos viselkedésének, szépsége és szeretelméltósága hírének köszönhető Kibrizli bey gyors és érdemekben gazdag pályáját. Őrnagyból hamarosan tábornokká lett, mert Melek Hammu értett hozzá, hogyan lopja bele magát a miniszterek feleségeinek a szívébe, hogyan nyerje meg a serailt és így e magasállású hölgyek közbenjárásával érje el férjének az előléptetését.

Kibrizli bey, aki nemsokára basává lett, az új törökök pártjához tartozott. Nem hiába volt olyan sokáig Párisban meg Londonban. Sürgették a reformokat és Abdul-Medjid szultán szívesen hallgatta az egyenes ember tanácsait, akiben nem volt meg semmi az udvarancból és aki mindenelőtt a takarékosagra intett. De az ötörökök, akik gyűlölték, mert keresztelte terveiket, meglepték a szultánt, amikor egy alkalommal inogva jött ki egy lakoma után a háremből, eléje tettek egy irást aláírás végett, amelyben az új törököknek tíz vezérférfia, köztük Kibrizli basa is meg lett fosztva katonai rangjától, felfüggesztettek állásukban és száműzettek.

VI-ik Pál pápának kezdeményezésével majdnem egy idejűleg indul meg hazánkban is a katolicizmus védekezése, midőn az előkelő havasalföldi családból származott s a Hunyadiakkal rokon Oláh Miklós egri püspököt nevezi ki Ferdinánd király 1553-ban esztergomi érsekké. Méltóbbat alig emelhetett volna Magyarország legelső egyházának fejévé, mert Oláh nem erőszakkal, — a szellem fegyverével akarta visszaállítani az egyház méltóságát, régi hatalmát. Legelőbb nagy terjedelmű megyéjének papjait fegyvelmezte meg s szoktatta kifogástalan, erkölcsös élethez, majd betelepítette segítségükre Loyola Ignác jezsuitáit s megalapította nekik a nagyszombati collégiumot és nyomdát, hogy az 1560-iki nagyszombati zsinat határozatainak végrehajtására példát mutasson. A hatás nem is maradt el, számos községi iskola keletkezett a protestáns iskolák ellensúlyozására, amelyek valódi tüzpontjai voltak az új vallásnak. Oláh tehát ugyanazon fegyverekkel kezdte meg a harcot, melylyel a reformáltak küzdöttek teljes sikerrel.

Az iskolák, a fölébredt közszellem s a katolikusok mint reformáltak megintgathatatlan meggyőződése, hogy tanításkik igazak, hatalmas lendületet adtak az eddig egészen parlag magyar irodalomnak s a prot. írók Erdős János, Heltai Gáspár, Károli Gáspár mindenek előtt a szent könyveket adják híveik kezébe, hogy az őstorrásból merithessenek (Károli bibl. 1590.), míg a katolikusoknak még egész emberöltőig kellett várniok a Káldy György magyar bibliájára. A vita-irodalmat szintén a protestánsok kezdték: Melius (Juhász) Péter, Dávid Ferenc, Bornemisza Péter, a katolikusok részéről pedig Oláh Miklós, majd utódja Verancsics Antal (1569. óta), a tudós Telegdy Miklós pécsi püspök, Liszthy László

győri püspök, aki az első és egyetlen magyar beszédet mondta Miksa király előtt az 1569-iki országgyűlésen. A legkiválóbb mindannyi közt Pázmány Péter, ki valódi megalapítója az erőteljes, népies magyar irodalmi nyelvnek, amelynek nagy mestere volt ellenele Alvinczy Péter kassai pap is.

A vita-irodalom mellett föllendült a szépirodalom is: Tinódy Sebestyén, Ilosvay Selymes Péter, gyarmati és kékkői br. Balassa Bálint örök hírnevet szereztek, az históriás énekeivel, Ilosvay Tholdy-jával, Balassa pedig szerelmi és vitézi énekeivel, melyek a törökkel élet-halál harcot vívó magyar hősiségnek valóságos apotheosisai.

A tőtenetnek is akadtak művelői — az évkönyvek modorában — Székely István világkrónikájával és Heltai Gáspár magyar krónikájával.

Terjedt a magyar nyelv közhasználata is, bár még mindig nem oly módon, amely méltó lett volna az uralkodó politikai és államfőntartó nemzethez!

A reformáció tehát fölűdítette nemzetünk szellemét, magyar irodalmat teremtett és még sem vált hasznára a politikai nemzetnek. Erejét nem hogy növelte volna, sőt inkább gyöngítette, mert lélektani és vallási ellentétekkel szaporította a politikai ellentéteket, s voltak olyan idők is, midőn a kath. és prot. kölcsönösen vádolták egymást hazaárulással, midőn a vallás szerint akarták mérni a hazafiságot. A magyarság szempontjából tehát be kell ismernünk, hogy a reformatio, ha egyfelől áldásosan is hatott nemzetünkre, kárt is okozott eleget, mert növelte ziláltságunkat, a magyar ellenségévé tette a magyart s még bonyodalmasabbá épűgy politikai, mint társadalmi állapotainkat. És e ziláltságnak a kifolyása talán az, hogy sokszor a keresztény felekezetek nem tudtak, vagy nem akartak különbséget

tenni a pogány és keresztény között s emiatt Pázmány Péter elkeseredetten veti szemükre: a protestánsok „inkább törökök, mint pápisták s ez okon még hadakozni sem akarának sok ideig a török ellen az atyafiak.“ Szulejman szultán pedig nagyabecsülte Luttert, mert sokat használt neki.

A XVI-ik századbeli Magyarország tehát nagyon megsínlette a reformatiót!

Habsburgi királyaink közül I. Ferdinánd a béke kedvéért hajlandó lett volna talán nagymérvű engedményeket tenni a reformatiónak, Miksa még inkább, annyira, hogy titkos protestánsnak tartották őt, de fia Rudolf már nem csak ellenfele, de ellensége is a hitújításnak s rendkívül nagy része volt kormánya magatartásának abban, hogy a hitújítás hatásai a kedély és szív világán túl a politikai életben is érvényesültek, hogy a reformatio a közletnek döntő fontosságú tényezője lett; válaszfal, mely sokkal határozottabban elkülönítette a pártokat, mint megelőzőleg bármely politikai elv, avagy jelző. A katolicizmus az uralkodóházhoz való föltétlen ragaszkodás, hűség megtestesülése, míg a reformatio az elválással, a separatioval volt egyenlő jelenségű. Rudolf kormánya tehát minden protestánsban ellenséget látott s ennek megfelelően jár el velük szemben. A jezsuiták kolostorai, iskolái megszorodnak hatalmuk megnövekszik s ők fölhasználják a katolicizmus terjesztésére a szellemi, mint anyagi erőt a kormánytól függő politikai és katonai hatóságok az erőszakot, hogy térítsenek, de gyöngyítsék is a nemzetet, midőn legjobb-jait bírői szék elé állítják s halállal, birtokkobzással büntetik, mint Illésházyt. Belgiojozo fölvidéki parancsnok katonasággal zavarja ki a protestáns papokat, tanítóikat házaikból, iskoláikból, a hiveiket

Hatalmas pártfogója, Resid basa segítségével Melek Hammunak nagy nehezen sikerül enyhíttetnie ezen a parancson, amely villámcsapásként érte. Kibrizli basának el kell ugyan hagynia Konstantinápolyt, de kormányzónak nevezik ki Jeruzsálembé. Ez a nem várt csapás vagyoniilag teljesen tönkretette őket. Mindenüket elvesztették.

Mielőtt elutaztak Jeruzsálembé, Resid basa atyai aggodalmaskodással a lelkére kőti Melek Hammunak, nehogy a férje, mint kormányzó valamelyes pénzt vagy ajándékot elfogadjon, miután az udvarnál levő ellenségei ezt mindjárt felhasználnák ellene.

— De nekem csak szabad ajándékot fogadnom, ha az emberek olyan szeretetreméltóak találnak lenni, hogy megkínáljanak velem? kérdezte Melek Hammu elragadó naivsággal.

— Ha mindenképp meg kell lenni, felelt Resid basa.

Alig voltak négy hónapig Jeruzsálemben, ahova egyetlen fillér nélkül mentek, már 400.000 frankot gyűjtött esupa ajándékból. A legártalanabb módon beszéli el, hogyan csinálta a dolgot.

Ha valamely perben kellett döntenie, anélkül, hogy a férje ezt érezte volna, oly módon tudta befolyásolni, hogy annak a félnek lett igaza, amely értette a módját, mint gyozzze meg a maga igazáról. Hivatalokat, közmunkákat, szállításokat

mind olyan pályázók nyertek el, akik ajándékkal kopogtattak be hozzá. Egy kirándulása alkalmával a Libanonra, az egyes beduintörzsektől, akiknek vendégszeretétében útja közben része volt, arabs lovakat kapott ajándékba. Amikor a nyaralásából visszatért Jeruzsálembé, huszonöt ilyen tiszta faj nemes állatot vitt az úrának.

Okosságának a híre elkerült Egyiptomba és Nasly Hammu, az akkor uralkodó mindenható Mehemed Ali alkirály leánya elküldte kiejáját, az udvarmesternőjét nagy kísérettel, hogy az ő nevében meghívja Alexandriába. Ez a meghívás parancs volt és néhány nap múlva már eleget is tett neki.

Nasly Hammu olyan nő volt, akinek a nevét a régi arabok, akik kortársai voltak, még a halála után is csak félve ejtettek ki.

Melek Hammu által néhány megbízható közleményt kapunk ennek a női alakba bujtatott szörnyetegnek a tetteiről. Mehemed Ali, az apja, abban reményekett, hogy a defterdarban, a vejében, olyan emberre talált, aki féken fogja tudja tartani. Ez a tábornok szomorú emlékű nevet szerzett magának az ország történetében a szudáni vérfürdő által, ahol egy nyolcezer lélekből álló falu lakosságát, nőket s gyermekeket egyaránt, valósággal eltörülte a föld színéről. A szigora s a kegyetlensége révén ép oly réme volt az ellenség-

geinek, mint a saját katonáinak; de a tizenhat-estendős Nasly hercegnővel nem birt és Mehemed Ali csalatkozott a vejében: tulságosan szelíd volt ennek az asszonynak.

Hatalmas királyi alakjáért Nasly Hammu szerette, aki maga kicsiny és keceses volt, de sárga bőru és szuró tekintetű. Az asszony szenvedélyesége és feltékenysége oly nagy volt, hogy amikor a férje egy alkalommal így köszönt meg egy pohár vizet, amit egy rabszolganő adott neki! „Köszönöm baránykám“, a szegény leányt megleltette és másnap fejét rizsszel elkészítve találta az ura elé. Miután ez evett a rizsből így szólt:

— Nem izlelnél meg egy darabkát a baránykádéból?

Amikor a defterdar megértette a rettenetes célzást, dühösen felugrott és — örökre eltávozott. Szívesen megbüntette volna az asszonyát, ahogy az megérdemelte, vagy legalább is elvált volna tőle. Hiszen csak háromszor kellett volna kimondania a formulát a feje felett „ente lalika!“ megtörtént volna, de nem mertte ezt megtenni az alkirály miatt, meg anyagi okokból.

Melek Hammu a seregnél levő Ibrahim basa hármében is a legnagyobb vendégszeretettel fogadták és az éjszakára is ott ott fogták. Szerinte ezek a nők mind csudaszépek, de nagyon lehangoltak s meghatóan mélabusak voltak. Amikor

templomaikból még ott is, hol az egész község elfogadta a hitújítást.

A protestansokat tehát a haza, vagy jobban a kormány ellenségeinek tekintették s kiirtásukra semmiféle eszközöktől sem riadtak vissza, bár napról-napra növelték az izgatottságot s a politikai elnyomás súlyát is, mely alatt egyként nyögtek a katolikusok, mint protestansok.

A forrongást országgyűlésen akarta lecsöndesíteni a kormány, de szándékai balul ütöttek ki, mert az 1604-iki rendek távolról sem voltak oly engedékenyek, miként hitték s hatásosan védelmezték a nemzet jogait, alkotmányát, a szólásszabadságot és erélyesen követelték az egyre halmozódó sérelmek orvoslását és 21. t. c.-be foglalták össze a legszükségesebbeket. A király helyettese, Mátyás főherceg szentesítette a törvényeket, de minden jog és gyakorlat ellenére még egy 22-iket is csatolt, mely bűnpörrel fenyegeti mindazokat, akik emlegetni merésznének a vallási sérelmeket. Ez olaj léven a tüzre, a nemzeti ellenhatás elemi, szinte győzhetetlen erővel tört ki az elnyomatás ellen. (Folytatása következik).

Tanítói közgyűlés.

Kis-Küküllő vármegye általános tanító-egyesülete f. évi május hó 30.-án Erzsébetvárosban, az állami fiúiskola helyiségében tartotta meg XXXI. rendes közgyűlését. A nagy számban megjelent rendes tagok és tanügybarátok újból részt vevő tanúi voltak annak, hogy egy nemzetiségekkel telített kis vármegyének lelkes tanítói milyen összetartással, egyszerűséggel, egyetértéssel tudnak harcolni a legnagyobb politika szolgálatában, a magyar nemzeti népnevelésnek keretében. A sok szép gondolat, a felhangzott beszédek, előadások, felolvasások, elvek, indítványok, melyek ide összegyűjtettek, tárgyalattak, mind tanúságot tettek arról, hogy e vármegye tanító-egyesülete átértette a nagy, a nemes feladatot melynek megoldása a tanítóságra vár. Megértette, mert nem a sablon-szerű gyűlést nézte, hanem az egész, mint egy, úgy várta, leste a pillanatot, melyben elmondhassa a tárgysorozat keretébe felvett pontozatok kiaknázására magával hozott eszméket. Kereste mindenki a kulcsot, mellyel az egyes kérdések kamráját felnyithatja s megtalálja azokban az igazságot.

ennek az okát tudakolta, egy öreg rabszolganó elmondta neki, hogy ebben a háremben csak az öregek jókedvűek és boldogok, s hogy e szép helyiség lakói nagyon szánalmas lények, mert az Ibrahim basa határtalan feltékenysége miatt örökös aggodalomban s halálos veszedelemben forognak.

Melek Hammu leírja, hogyan töltött egy fél napot Naslyval s a három asszonyaival a márványfürdő csarnokban, amely a keleti nőknek kedvenc tartózkodási helye. Egyesek a tarabuka kísérete mellett gyönyörű dalokat énekeltek, melyek végső sorait valamennyien eldalolták, mialatt a legfinomabb csemegéket hordták körül. Este aztán nagy előadás volt, „Karagur“ a babaszínháznak egy fajtája. Ez az eredeti arab színház. Azok, akik a színház mögött vannak és láthatatlan kézzel mozgatják a bábukat, teljes szindarabokat adnak elő, amelyekbe mindenféle a háremre vonatkozó dolgokat szönek bele.

Ezek a bábszínházak nagyon népszerűek és a keleten mindenütt kedveltek.

Átértette ki-ki a nagy feladatot, melynek megoldása, — kifejtése körül példás egyöntetűség, egyhangú határozat jellemezte minden mozzanatát a közgyűlésnek. Ritka, de igaz lelkesedés vezette mindannyit felszólalásában, előadásában. A komoly férfiaság bélyege látszott a lelkes csapat minden tagján s ami igazán érdem, az abban nyilvánult leginkább, hogy bár mindenki féltve a saját elvét, támogatva tehetségének őszinte szavaival, mégis örömmel, osztozkodó lelkesedéssel adta fel álláspontját, ha azt helyesebb, célszerűbb megokolás közepette, a közügy érdekében dülőre lehetett vinni.

E tanító egyesületnek belső életében páratlanul áll e közgyűlés, mely úgy tartalmi tárgyalásaiban, mint erkölcsi sikerével a múlthoz képest haladást mutat. —

A közgyűlést Gráczy Ferenc kir. tanfelügyelősi tollnok, mint az egyesület elnöke nyitotta meg. Maga ez a megnyitóbeszéd érdemes volna arra, hogy külön foglalkozunk ezzel, de e rövid tudósítás keretében ezt megtenni lehetetlen. Meg kell elégedjünk azzal, ha azt mondom, hogy az tele volt azokkal a fontos eszmékkel, melyek ma leginkább foglalkoztatják a tanítóságot. Egy tanügyi kis lexikon volt e beszéd, mely a lelkesedés, hazafiasság, alapos szakértelem és egyszerűséget fogalmairól tesz fényes bizonyosságot.

Megjelent a közgyűlésen Szabó Mihály dr. kir. tanfelügyelő, Issekutz Győző dr. országgyűlési képviselő, Trajánovits János polgármester, Simon Ferenc szolgabíró, Ávedik Lukács ker. főesperes, a dicsőségmentes polgári iskola tanárikara testületileg, sok helybeli tanügybarát és az egyesületnek majdnem minden tagja.

A közgyűlés tárgysorozatának minden pontja változtatás nélkül került tárgyalás alá.

A központi pénztár állapotáról Eperjesi Ferenc, mint a pénztárt vizsgáló bizottság elnöke; Agyagassy Sándor, mint a könyvtárt vizsgáló bizottság elnöke, terjesztették elő jelentéseiket.

Az egyesületnek két évi munkásságáról, bel- és külügyi viszonyairól Kolombán Ágoston, egyesületi titkár tett jelentést. Méltatni e jelentést, dicsérni a titkárt, tiltja az ő szerénysége; de kötelességet teljesítek, ha ez úton köszönettel emlékszem meg nagy fáradtsággal összeállított munkájáért, mely egyesületi életünkben letelet két évnek hű tükrét képezi.

Az önművelődés, szorgalom és munkásságnak erkölcsi és anyagi jutalmazását láttuk, midőn az egyesület által kitűzött pályatételre beérkezett munkák íróinak nevét hirdette ki az elnök. Két pályatételre beadott összesen 4 munka. Az elsőre: „Dolgoztassék ki egy tanmenet mintaleckékkel, melyen haladva a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterium 862—1903. eln. szám alatt kelt rendeletével kiadott magyar iskolai helyesírás és a fogalmazás az elemi iskolában sikerrel tanítható“ — beérkezett 3 munka, melyek közül kettőnek az írói egyenlő arányban osztozkodnak a 60 K pályadíjban és egynek az írója dicséretet kapott. A pályadíjat Kolombán Ágoston erzsébetvárosi és Makkay János vámosgálfalvi állami tanítók nyerték, a dicsérettel jutalmazott munka írója Keresztes János szászdányáni tanító volt.

A második pályatételre, melynek címe: — „Mi módon és mily eszközök segítségével felelhet meg sikeresen az elemi népiskola erkölcsnemesítő feladatának?“ — csak egy munka érkezett be s a bírálóbizottság jelentése szerint az 50 K pályadíj kiadandó volt. E munka írója: Makkay János vámosgálfalvi tanító.

Csekély az anyagi jutalom, de annál nagyobb az erkölcsi elismerés, melyben ugyancsak volt részük a jutalmazott íróknak.

A magyar nyelv sikeres tanításáért 100 korona jutalomban részesítette Muzsnay József küküllői állami tanítót s egyesületünk alelnökét a vall. és közoktatási miniszter. A jutalmat, egye-

sületünk e kiváló tagjának munkásságát jellemző vonásokkal megrajzolt beszéd kíséretében és általános éljenzések közepette adta át Szabó kir. tanfelügyelő.

Szabó dr. tanfelügyelő, mint minden gyűlésen, úgy most is, önzetlen jó akarattal s tanácsal állott szolgálatára az egyesületi tagoknak. Útmutatással szolgált az adminisztrációs dolgokban, melyek a sokféle irodai munkák végzésében igen fontos szerepet teljesítenek. Köszönet érte, hogy annyi elfoglaltsága mellett sem sajnálja ezeket a tanácsokat, melyek a tanítóság munkájának könnyebítésére válnak.

Makkay János szemelvényt olvasott fel a népnevelési egyesületekről írt munkájából, melyet a gyűlés érdeklődéssel hallgatott meg. Voltak igen fontos indítványok is, melyeknek tárgyalásába a közgyűlés az idő előrehaladottságára való tekintettel nem bocsátkozhatott, hanem azok előkészítésére egy 5 tagú bizottságot küldött ki. A közgyűlés az elnök zárószavai után véget ért.

A közgyűlés után testületileg látogattunk el az irgalmas nővérek vezetése alatt álló róm. kath. leányiskolába, hol a munkakiállítás igazi élvezettel figyeltük meg. Az elismerés meleg hangján kell nyilatkozzunk a fennevezett leányiskola tisztelendő tanítónőiről, kik bámulatos szorgalmukkal, csoda odaadásukkal ilyen nagyszabású kiállítást tudtak produkálni.

A közébed a kaszinó helyiségében volt, hol jól eső örömmel üdvözlöttük körünkben Issekutz képviselő, Trajánovits polgármester, Simon szolgabíró és Ávedik főesperes urakat. Ebéd után megint egy kellemes szórakozást nyújtott az irgalmas nővérek vezetése alatt álló leányiskola növendék serege, mely 27 pontból álló és kizárólag erre az alkalomra készült, teljesen sikerült hangverseny és színi előadással örvendeztette meg a szép számmal összegyűlt diszes közönséget. Dicsérni nem kell, mert dicsérte a siker eléggé ezt a kimondhatatlan fáradságot, mellyel ilyen eredményt elérni lehetett. Kiké az érdem, azt ne kérdezzük, mert azok nem várnak dicséretet. (—)

HELYI HÍREK.

Hivatal vizsgálat. A vall. és közokt. m. kir. Miniszterium számvevőségének megbízottja május hó utolsó és június hó első napján megvizsgálta főgimnáziumunk s a vele kapcsolatos internátus pénz és ügy kezelését. — Teljes elismerését nyilvánítva távozott.

Érettségi vizsgálat. Főgimnáziumunkban az 1903/4-ik évi érettségi vizsgálat szóbeli részét a tanártestület bizottsága június hó 9, 10 és 11-ik napján tartja meg Elischer József kir. tanácsos tank. főigazgató elnöklésével. A vizsgálatok nyilvánosak; — meghallgathatja mindenki; kívánatos lenne tehát, ha legalább a szülők érdekesítenék fiaikat arra, hogy személyesen győződjenek meg előmenetelükről, hátramaradásukról a fontos alkalommal, mikor ama bizonyítványt akarják megszerezni, mely első qualificatio arra, hogy tisztességes életpályát vívhassanak ki maguknak.

Köszönet. A „Kis-Küküllő vármegye Általános Tanító-Egyesület“ elnöksége lapunk útján mond köszönetet az erzsébetvárosi kaszinó Tekintetes Választmányának, hogy a május hó 30.-án tartott közgyűlését követő közébedre helyiségeit átengedni szives volt.

Tornaverseny. Az erzsébetvárosi áll. főgimnázium 1904. június hó 12.-én, vasárnap d. u. 4 órakor, az intézet udvarán tartja tornaversenyét, melyre a t. érdeklődőket és a tornászügy barátjait szívesen látja az igazgatóság. A verseny műsor a következő:

1. „Felvonulás és felállítás oszlopokba“. 2. „Humusz“. 3. „Az összes osztályok szabad gyakorlata“. 4. „Fűzér zenével, összeállította és zenejét hangszerezte Juhász Károly. 5. „Sztorná-

zás. I. csapat rohandezskán mércével, előtornász Zikeli M. VI. o. t. II. csapat lovon előtornász Hersényi F. VII. o. t. 6. „Mintacsapat a korláton“ előtornász Csiby Andor VI. o. t. 7. „Versenyek“ a.) kötélhuzás, b.) rúdugrás, c.) magasugrás, d.) távolugrás, e.) futás, f.) súlydobás, g.) mászás és függeszkedés. 8. „Füleslabda merkőzés“. 9. „Győztesek kihirdetése“, díjak kiosztása. 10. „Elvonulás“. Kedvezőtlen idő esetére a verseny 19-ikére lesz elhalasztva.

Iparosok majálisa. A szabad természetben rendezett ünnepet a helybeli „Iparos kör“ tolyó hó 1-én. Már korán délután jelezte az ünnepség kezdetét a kör vezetőségének felvonulása cigány zenekarral az élén. A nagy hőség miatt a délutáni órákban még kevesen indultak az ünnepség színterére a Népkerthbe. Csak estefelé élénkült a kirándulási kedv és kisebb-nagyobb a szabadba igyekvő csoportokat lehetett látni. Este 8 órakor már szépszámú közönség élvezte a szabad levegőt városunk zöld ligetében. Nemcsak az iparosok majálisa volt ez, hanem ott láttuk a város előkelő közönségének nagy részét. A közönség egy része terített asztal mellett foglalt helyet, mások a zöld lombok között sétáltak. Eközben cigányzenekar húzta a víg nótákat. 9 órakor kezdődött az ünnepély fény pontja, a tűzijáték, melyet városunk pyrotechnikusa főt. Csiky Lukács úr rendezett. Érdekes látvány volt a sötét lugasban bujkáló pap, mint szórta nagy buzgalommal tüzes nyilait, akár a mythologiai Juppiter és mint övezte magát körül színes tüzesövel. Nagy robbanás jelezte, hogy a tűzijáték véget ért. Tücsökvetkezett ezután, mely eltartott a reggeli órákig. Még eső sem zavarta a vigadókat, bár nem bánták volna sokan, ha áldásos és már régóta várt eső vetett volna véget multságuknak. De abban a pillanatban senki sem gondolt erre. Elmúlt a majális és nem esett. . . . Tüzeső helyett vizesőt kérünk főt. pyrotechnikus úr.

Köszönetnyilvánítás. Hogy a fenkölt lelkek mikép vezetik be az irgalom iskolájába a kiskorúakat mikép oltják be az ártatlan szivekbe az emberbaráti szeretet gyöngéd érzelmét, azt legszebben beigazolta az erzsébetvárosi róm. kath. leányiskola előadása, mely alkalommal a kórház javára 59 K 50 fillér gyűlt be, mint tiszta jövedelem. Alólirt nemes kötelességének ismeri, hogy az irgalmas nővérek vezetése alatt álló leányiskola főnöknőjének és tanítónőinek hálás köszönetet mondjon a nyilvánosság terén is, a jótékonyág ezen széptetteért.

Legyen jutalmuk a kegyelmek Urától, kinek egész életüket áldozatul hozták.

Sentkereszt Anna bárónó,
az erzsébetvárosi Vöröskereszt-Egylet elnöke.

Szerkesztői üzenetek.

T. S. Fehértemplom! Még mindig keresik Menelaust! Eláruljam-e?

Csattogálynak. Ajánlott expresszsel, térti vevéynyel küldött verset megkaptuk. Im itt következik:

A vitéz torreador.

Jön a merész, jön a bátor,
A vakmerő torreador!
Es legyőzi majd a bikát,
Még pedig a vadabbikát,

Vörös posztót tart eléje,
Hogy rettegje és hogy félje;
És majd így szól: itt a veres,
Hol a veres? bika keres!

És a bika von majd vállat,
S ugrál ép úgy, mint egy állat;
Ordit és döff, szegény torra —
Ádor, te kerülsz most sorre!

De nem fél a torreador;
Mert ő merész, mert ő bátor.
Egyet mozog, egyet fordul
És a bika vére csordul.

A sok népek jelen lesznek,
S a gyönyörtől majd megvesznek,
Tudom, én is ottan leszek,
S miként a nép, majd megveszek.

Ha csakgyon bekövetkeznék a szomorú katasztrófa, méltóztassék a budapesti Pasteur intézetben Högyész egyetemi tanár *Dr. Gillyén Kálmán* felé.

Felelős szerkesztő: **Dr. Gillyén Kálmán.**
Kiadó laptulajdonos: Scholtes Albert.

HIRDETÉSEK.

DUPLA VILLANY DELEJES
KERESZT
vagy
CSILLAG
D. R. G. M. 88503. sz.

gyógyít felidit jótállás mellett. **köszvény, reuma, asthma (nehéz lélegzés), álmatlanság, fülzugás, nehéz, hallás, epilepsia, (eskor), idegesség, étvágytalanság, sápkór, fogfájás, migren, tehetetlenség, influenza,** valamint minden **idegbetegségnél.** Azon beteg, aki 88503. sz. készülékem által legteljebb **45 nap alatt** meg nem gyógyul, azonnal visszakapja a pénzét. Ahol már semmisenem használt, ott kérem az én készülékemet megkísérletni; meg vagyok győződve, készülékem biztos hatásáról.

A nagy készülék ára 6 korona,
idült betegségeknel alkalmazandó.

A kis készülék ára 4 korona,
könnyebb betegségeknel alkalmazandó.

A központi elárusítóhely szétküld utánvéttel vagy előleges fizetéssel a bel- és külföldi részére

SCHEFFER D. SÁNDOR
BUDAPEST, VIII., Bezerédy-utca 3. szám.

SZŐLŐLUGAST
ültessünk minden ház mellé és kertjeinkben, föld- és homoktalajban.

Erre azonban nem minden szőlőfaj alkalmas, (bár mind kuszó természetű) mert nagyobb része ha megnő is, termést nem hoz, ezért sokan nem értek el eredményt eddig. Hol lugasnak alkalmas fajokat ültettek, azok bőven ellátják házukat az egész szőlőérés idején a legkitünőbb muskatály és más édes szőlőkkel.

A szőlő hazánkban mindenütt megterem s nincsen oly ház, melynek fala mellett a legesekélyebb gondozással felnevelhető nem volna, ezenkívül más épületeknek, kerteknek, kerítéseknök stb. a legremekebb díszé anélkül, hogy legkevésbébb helyet is elfoglalna az egyébbre használható részekből. Ez a legháladosabb gyümölcs, mert minden évben terem.

A fajok ismertetésére vonatkozó, színes fénynyomatu katalogus bárkinek ingyen és bérmentve küldetik meg, aki címét egy levelezőlapon tudatja. 23 13-14

Érmelléki első szőlőoltványtelep
Nagy-Kágya, u. p. Székelyhid

5 KORONÁ ÉRT
küldök 4 1/2 kiló (kb. 50 drb.) kevéssé megsérült finom enyhe **pipere-szappant** rózsa, liliomtej, orgona, ibolya, rezeda, jázmin és gyöngyvirágból szépen összeválogatva. A pénz előzetes megküldése, vagy utánvétellel küldi: 43 5-52

SCHEFFER D. SÁNDOR
BUDAPEST, VIII. ker., Bezerédy-utca 3. szám.

Ingyen és bérmentve kap
mindenki egy kezelési könyvecskét, melyből bárki képes legfinomabb likőröket és rumot hideg úton minden készülék nélkül még a legkisebb mennyiségben is országszerte ismert arómáimmal előállítani. **Watterich A.** Budapest, VII., Dohány-utca 5. sz. alatt. 25 9-10

EGY AMERIKAI GYORSFŐZŐ
ÉS
EGY HÁZTARTÁSI MÉRLEG
ingyen.

Mesésen olcsó árak mellett küldöm szét tuhalmozott raktárból világhírű s kiváltságukért általánosan kedvelt **mexikói ezüst-áruimat** és pedig:

- 6 drb. mexikói ezüst asztali kés,
- 6 " " " evővillát,
- 6 " " " evőkanalet,
- 12 " " " kávékanalat
- 6 " kiváló dessertkét,
- 6 " " dessertvillát,
- 1 " mexikói ezüst levesmerítő kanalat,
- 1 " " " tejmerítőt,
- 2 " eleg. szalon asztali gyertyatartót

46 drb. összesen csak 6 frt 50 krajcár.

Minden megrendelő ezenkívül **jutalomképen egy amerikai gyorsfőzőt** és egy szavatosság mellett pontosan működő 12 1/2 kiló hordképességű **háztartási mérleget** kap **teljesen díjtalanul.** A **mexikói ezüst** egy teljesen fehér fém (belül is), melynek tartósságaért és kiváló minőségéért **25 évi jótállást** vállalok. Szétküldés a pénz előleges megküldése esetén vagy utánvétellel történik az európai raktárból: 41 6-52

SCHEFFER D. SÁNDOR,
BUDAPEST, VIII., Bezerédy-utca 3. sz.

Biztos kereset
nyújtunk minden állású egyénnek sorsjegyek eladásával új törvényes módszerünk szerint. — Nem részlet-üzlet. — Ajánlatok intézendők: „**Sorsjegy letéti bank**”-hoz, 14 17-26 Budapest, VIII., József-körút 16.

HIRDETÉSEKET
jutányos árban elfogad az
„**Erzsébetváros és vidéke**“
kiadóhivatala.

Kitünő minőségű és legmagasabb szilárdságu portland cementet ajánl olcsó áron a

BRASSÓI PORTLAND CEMENT-GYÁR
BRASSÓBAN.
Erzsébetváros on kapható **LANG ISTVÁN** úrnál.